

Mokytoją Sulamitą Gelpernienę prisimena Jos mokiniai - „Ažuoliuko“ mokytojai

Sulamita Gelpernienė (1926-2003)

fortepijono dėstytoja Sulamita Gelpernienė.

Prasidėjo mokslo metai. Iš pirmų paskaitų su savo naująja Mokytoja radau puikų kontaktą. Ji daug ir smulkiai mane klausinėjo, matyt, norėjo kuo geriau pažinti. Pasiguodžiau jai, kad mano gana siauros plaštakos, sunku groti platesnės apimties intervalus - vargsta rankos. Ji tuoj pat parodė man specialų raumenų tempimo pratimą ir reikliai žiūrėjo, kad tiksliai pakartočiau. Tą pratimą pradėjau daryti nuolat ir didžiausiai savo pačios nuostabai atradau, kad jis tikrai padeda!

Prasidėjo studijų laikas. Dėstytoja (tuomet - einanti docentės pareigas) parinko repertuarą, o aš ėmiau mokytis. Kūriniai buvo nelengvi, reikėjo smarkiai padirbėti, o aš supratau, kad į fortėpijono paskaitą šiaip sau, nepasiruošus nenuėisi... Taip ir buvo. Mano dėstytoja - reikli, profesionaliai vadovaujanti visam muzikiniam procesui, negalėjo pakęsti neatliktų užduočių ir atvirai tą pasakė. Taigi, teko imtis fortėpijono „iš peties“. Ypač dar ir dėl to, kad tuo metu Konservatorijoje buvo madinga dirbti pagal kokį nors šūkį, pavyzdžiui: „Chorvedžiai groja kaip pianistai!“ Šis pastarasis ir vyravo mano studijų pradžioje. Nors po meno mokyklos mokslų grojau pakankamai neblogai (už tai ačiū šviesaus atminimo mokytojai R. Kaminskienėi), tačiau tik pas dėstytoją S. Gelpernienę pajutau, ką reiškia tikrai pianistiškai skambinti. Nė gražiausiam jaunystės sapne nebuvau regėjusi savęs, konkurse atliekančios F. Listo etiudus, L. van Bethoveno „Patetinę“ sonatą ar F. Šopeno koncero fortėpijonui su orkestru II-ąją dalį! Dabar sunku tą ir įsivaizduoti... Svarbiausia, mano dėstytoja didelį dėmesį kreipė ne tik į techniką, bet ir į atlikimo stilių, reikalaujavo labai preciziško grojimo. Kai prasidėdavo egzaminų sesijos, S. Gelpernienės raginimu visuomet stengdavomės pasiruošti gerokai anksčiau nurodyto termino. Neatsimenu nė vieno fortėpijono egzamino ar įskaitos, kad nebūčiau grojusi bent savaite ar dviem anksčiau. Dėstytoja sugebėdavo įrodyti, kad anksčiau atgroję turėsime daugiau laiko pasiruošti specialybės egzaminams. Taip ir būdavo. Šiaip jau S. Gelpernienė

buvo labai pareiginga dėstytoja. Jei dėl choro koncertų ar dar kokių nors priežasčių neateidavau į fortėpijono paskaitą, ji būtinai rasdavo papildomo laiko ir paskaita žūtūt įvykdavo! O atmosfera tų pamokų metu visuomet būdavo labai darbinga, nors rasdavome laiko ir pajuokauti, ir pasikalbėti.

Ypač daug bendros kalbos būdavo 1982 metų rudenį man pradėjus dirbti „Ažuoliuke“, kur ji mokytojavo nuo pat choro įkūrimo laikų. Nesistebėjau, kad tiesiog „sirgo“ savo mokinių reikalais, nes tokia pat buvo ir su mumis - savo studentais. Kai 1983-84 mokslo metų žiemą buvau įtraukta į Konservatorijos choro gastroles (tiems laikams stulbinančią koncertinę kelionę į Kubą), pasiguodžiau savo mokytojai, kad kažin ar ten vyksiu, nes reikia sumokėti 600 rublių (dabar tai būtų apie 6000 litų...) dėstytoja nepagailėjo gero pusvalandžio, kol man įrodė, kad aš tiesiog privalau nepraleisti šitokios progos pamatyti pasaulį, kad to jokie pinigai neatstos. Ir ji buvo absoliučiai teisi - ir šiuo atveju, ir tuomet, kai nuolat ragino savo studentus „nestovėti vietoje“ - mokytis, lavintis, šviestis, lankyti papildomas įvairių disciplinų paskaitas. Kaip dabar būtų madinga pasakyti - mokytis visą gyvenimą. Mes, jos studentai, kiek leisdavo jaunose galvose šėlstantys vėjai, į tuos dėstytojos raginimus įsiklausydavome: aš pradėjau nuo „A,B,C“ kartu su muzikologais lankyti antrą užsienio kalbą.

Dėstytoja reikli buvo ir „Ažuoliuko“ berniukams. Ne vienas gaudavo gerokai paprakai tuoti prie pianino (apie tai pasipasakodavo man - savo choro mokytojai). O kaip kolegė Sulamita Gelpernienė lieka atminty kaip labai šiltas, šviesus, savo dėstomu dalyku gyvenantis žmogus. Net ir po daugelio bendro darbo metų nediršau jos vadinti kitaip, kaip tik „Mokytoja“, nes tokia ji man ir buvo.

Eglė Čigriejūtė-Strolienė

Buvo nerami 1979 metų liepa - po M. K. Čiurlionio meno mokyklos baigimo laikiau stojamuosius egzaminus į tuometinę LTSR valstybinę konservatoriją (dabar Lietuvos muzikos ir teatro akademija). Fortėpijono egzamino metu, man beskambinant kažkokį sudėtingą kūrinį, kažkas iš komisijos narių pasakė:

- Ačiū, užteks.

Aš lioviausi groti ir neapsakomai naiviai tariau:

- Bet čia dar ne pabaiga! (tarsi puikiai fortėpijono repertuarą išmanantys dėstytojai to ir patys nežinoję...) Tuomet viena labai simpatiška smulkutė komisijos narė ėmė ir nusijuokė. Tai ir buvo mano būsimoji

Niekada nemačiau Jos piktos, kažkuo nepatenkintos, ar paprasčiausiai blogai nusiteikios...

Nuo pat pirmojo susitikimo, kai tapau Jos studente, iki paskutinių bendravimų Vilniaus „Ažuoliuko“ muzikos mokykloje - visada Jos akys spindėjo geranoriškumu ir malonia šiluma...

Su visais - ir pačiais mažiausiais savo mokiniais, ir žilagalviais kolegomis - Ji bendraudavo su ypatinga pagarba, tarsi norėdama viską įdėmiai išklausyti, ar suprasti menkiausią dvasios niuansą. Kai po darbo abi susitikdavome tame pačiame troleibuse, nes gyvenome toje pačioje gatvėje ir išlipdavome toje pačioje stotelėje, pareidavau namo tarsi pakylėta. Pokalbių neišvengdavome net ir šaltą žiemą. Kalbant apie gyvenimą, meną, muziką, pedagoginį darbą tarsi išnykdavo amžiaus skirtumas. Bendraudama su Ja jausdavausi brandžia asmenybe, lygiaverte diskusijų partnere...

Esu dėkinga Jai už sugebėjimą sužadinti norą siekti aukštų muzikos idealų ir kantriai juos „nešti“ nelengvu gyvenimo keliu.

Audronė Aleksandravičiūtė

Su savo „Ažuoliukais“

Su Hermanu Perelšteinu ir „Ažuoliuko“ mokytojais, 1996 m. Sulamita Gelpernienė sėdi šalia maestro iš dešinės

Pilką kasdienybės rutiną kaskart nušviečia prisiminimai. Koks apibendrinantis žodis labiausiai tiktų prisimenant savo mokytoją S. Gelpernienę? Turbūt labiausiai tiktų žodis ŠVIESA. Tarpsnis, kuriame S. Gelpernienė buvo mano mokytoja - nuo paauglystės iki pat studijų pabaigos - buvo ypatingai man reikšmingas. Visko būta šiame laikotarpyje. Ir šviesių dalykų ir nelabai. S. Gelpernienė šiame mano vertybių formavimosi, prasmės paieškose užėmė tą ypatingai šviesiąją dalį. Tai gali vertinti tik dabar. Atskiros detalės prisiminimuose sugrąžina į tą laiką. Senovinis fortepijonas namuose, pilni namai knygų, trumpi ir taiklūs posakiai, vertinant įvykį ar reiškinį (nuo „ai glupstva“ iki „labai gerai“).

Vieno dalyko neaptikau prisiminimuose. ABEJINGUMO.

Abejingumo tavo likimui, tavo sėkmėms ir nesėkmėms, tavo siekiams. Gal tai apskritai šios kartos žmonių bruožas? Greičiausiai ne. Juk visokių buvo.

Tuomet man pasisekė.

„Et lux perpetua luce at eis“

*Romas Skapas
2006 gegužės 17 d. Vilnius*

skatino ir stengėsi sudaryti maksimaliai patogias sąlygas. Tokia šilta ir darbinga atmosfera išliko įkūrus „Ažuoliuko“ muzikos mokyklą.

Daug kas priklauso nuo kiekvienam vaikui parinkto repertuaro. Jau tuo metu pedagogės patirtis leido atrasti kiekvienam savo. Šiandien mes pasigendame tokio požiūrio į savo darbą. Mokytoja nepataikavo tuometinei madai ir „neeksploatavo“ populiarių kūrinių. Priešingai, greta žinomų kompozitorių, S. Gelpernienė duodavo groti ir visai naujus kūrinius. Pedagoginė literatūra tuo metu nebuvo tiek įvairialypė ir įdomi, kiek yra šiandien. Dėka šios mokytojos, aš nuo pirmosios pamokos susipažinau su naujais lietuvių autorių kūriniais, jų bandymais ir kompoziciniais pasiekimais. Į savo pedagoginį repertuarą mokytoja įtraukė B. Gorbulskio, A. Šenderovo ir kitų tuomet dar pradedančių kompozitorių darbus. Jos surinktos pedagoginės knygos, kuriose greta klasikos kūrinių yra ir lietuvių autorių darbai, ir šiandien sudaro gerą pasirinkimą pradedančiam pedagogui.

Nemažiau įdomi buvo ir pati pamokos atmosfera. Mokytoja negailėjo nei savo jėgų, nei laiko. Opi klasių

problema buvo sprendžiama įvairiai. Teisingiau pasakius problemos nebuvo, nes dauguma mokinių grodavo pedagogo namuose ar tose klasėse, kuriose nevyko choro užsiėmimai. Ypač komplikotos buvo pamokos artėjant atsiskaitymams. S. Gelpernienei nepakakdavo kiekvienam skirto laiko ir klasėje susiburdavo gyva mokinių eilė, kurioje buvo aptarinėjama ir savaip komentuojama prieš tai grojusio mokinio technika ir atliekami kūriniai. Dar įdomiau, kad toje eilėje laukdavo ir ką tik pradėję groti mokiniai, ir jau studijuoti pradėję muzikantai. Mokytoja niekam nedarė išimčių ir visi turėdavo laukti savo eilės. Tik dabar galiu įvertinti tas atviras pedagoginio meistriškumo pamokas, kurias nesavanaudiškai davė ši mokytoja.

Dar įdomiau buvo groti su tuometiniais Vilniaus konservatorijos studentais. Gal būt sąmoningai, o gal atsitiktinai, savo pamokas Rolandui Muleikai, Romui Skapui, man ir dar keliems mokiniams mokytoja skirdavo konservatorijos auditorijose, tuo būdu lyg nutiesdama kelią į šią meno ir kultūros šventovę. Net ir laikant stojamuosius egzaminus, mes jautėmės patogiai ir saugiai, nes viskas buvo taip gerai pažįstama.

Globojo mokytoja mus ir studijų metais. Gerai žinodama kiekvieno savo mokinio pomėgius ir galimybes, dėstytoja (docentė) parinkdavo repertuarą, kuris maksimaliai atitiko kiekvieno galimybes, priversdama ne tik įveikti konservatorijos studentui keliamus reikalavimus, bet ir tobulėti įveikiant visus sunkumus.

Kitas susitikimas su S. Gelperniene įvyko pradėjus dirbti „Ažuoliuko“ muzikos mokykloje. Savaime suprantama baimė ir neužtikrintumas savo jėgomis greitai išblėso. Pedagogų kolektyvas, dar taip neseniai buvęs tavo mokytojais, tapo draugišku kolegų ir bendraminčių būriu, galinčiu suprasti, padėti ir patarti įvairiuose sunkaus pedagoginio darbo situacijose. Vos tik pradėjus dirbti, iš S. Gelpernienės išgirdau daug šiltų žodžių ir padaršinių. Ji negailėjo savo laiko, nes negalėjo būti tik mokytoja. Dėmesys kiekvienam: mokiniui, studentui ir kolegai suteikdavo jei teisę domėtis kiekvieno sutikto žmogaus gyvenimu, jį supančia aplinka.

Atskirai galima būtų papasakoti apie jos santykius su mokinių tėvais. Ji nebuvo tik mokytoja, o greičiau šeimos draugas, kuris domisi visais klausimais, dalinasi rūpesčiais ir džiaugsmu. Aš dėkingas likimui, kad man pasisekė sutikti tokį pedagogą, kuris negailėjo (o gal nenorėjo) būti tik mokytoju.

Gintaras Skapas

Visi žmonės prisimena savo pirmąjį mokytoją. Tai visai suprantama ir natūralu, nes būtent šis mokytojas atveria duris į nuostabų žinių pasaulį. Tai jis palydi kiekvieną ir padeda žengti pirmuosius žingsnius.

S. Gelpernienė nebuvo pirmoji mano mokytoja. Pirmuosius žingsnius įvaldant instrumentą padėjo žengti kitas pedagogas. Vis dėl to aš dėkingas toms aplinkybėms, kurios suvedė mane su mokytoja S. Gelperniene. Sunku pakeisti pirmąjį pedagogą, ypač vos pradėjus darbą. Išskirtinis dėmesys ir motiniška globa iškart ištirpdė baimės ledus ir nepasitikėjimo atmosferą.

Mokytoja neturėjo nemėgstamų mokinių. Ji globojo ir savaip saugojo kiekvieną asmenybę. Tuometinis darbas „Ažuoliuke“ (kol nebuvo muzikos mokyklos) skyrėsi nuo dabartinio darbo. Nepasitikėjimui, abejingumui nebuvo vietos. Visų klasės mokinių kontroliniai atsiskaitymai vyko vienu metu ir pagrindiniam pedagogui H. Perelšteiniui stebint. Vien jau tai priversdavo pasitempti ne tik mokinius, bet ir visus tuo metu dirbusius pedagogus. Galimybė stebėti vyresnius, lyginti save su bendraamžiais, sudarė palankias sąlygas tobulėti ir siekti vis daugiau. S. Gelpernienė tokius siekius

Mokytoja džiaugiasi Hermano Perelšteino autografu ir linkėjimais jam skirtoje Vytauto Jakelaičio monografijoje

